1ste. Jaargang. **Curacao den 21n. Juni 1884.** **No 25.**

AMIGOE DI CURAÇAO.

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAI, No 129.

De Agentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao,* — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba.* — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire,* — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel fl, 0,50, cada regel mas fl. 00,7½.

ENCYCLIEK

VAN

ONZEN ALLERHEILIGSTEN VADER

PAUS LEO XIII. (*)

Aan Onze eerwaardige Broeders, de Patriarchen, Primaten, Aartsbisschoppen en Bisschoppen der gansche Katholieke wereld, welke in gunst en gemeenschap staan met den Apostolischen stoel.

LEO XIII, PAUS.

Eerwaardige Broeders, Heil en Apostolischen zegen!

(*Vervolg.*)

Komen Wij op de naturalisten terug. Hun voornaamste grondstelling is, gelijk reeds de naam genoegzaam aanduidt: de menschelijke natuur, en het menschelijk verstand moet in alle omstandigheden leermeester en leider zijn. Van deze grondstelling uitgaande, hechten zij weinig gewicht aan de plichten jegens God, of misvormen die door verkeerde en vage meeningen. Want zij stellen alle en iedere overlevering, die God tot oorsprong heeft, ter zijde, laten zich met geen dogma in godsdienstzaken in; volgens hen is er niets waars, wat niet het menschelijk verstand kan begrijpen, is er geen leeraar, die op zijn ambtsgezag van rechtswege zou moeten geloofd worden. Dewijl het echter de bijzondere en haar uitsluitend toekomende taak der katholieke Kerk is, de van God ontvangen openbaringen en het leergezag met de andere bovennatuurlijke genademiddelen ongeschonden en in hun ongerepte reinheid te bewaren, daarom richtten zich tegen de katholieke Kerk de geheele toorn en aanval der vijanden.

Zien Wij, hoe de vrijmetselarij, namelijk daar waar zij vrijere beweging heeft, zich tegenover de godsdienstige aangelegenheden gedraagt, dan blijkt dat zij de leerstellingen der naturalisten geheel en al tracht te verwezenlijken. Inderdaad wordt er sedert lang hardnekkig aan gewerkt, dat het leerambt der Kerk in den Staat zonder invloed, dat haar aanzien krachteloos zij. Daarom verkondigen en verdedigen zij voor de gansche wereld de stelling, dat Kerk en Staat volkomen van elkander gescheiden moeten worden. Op deze wijze sluiten zij den zoo heilzamen invloed der katholieke Kerk buiten de wetgeving en het bestuur van den Staat. En het gevolg daarvan is, dat zij wanen dat alle staatsverhoudingen moeten geregeld worden, zonder te letten op de instellingen en wetten der Kerk. Zij stellen er zich echter niet mede tevreden, de Kerk, de beste leidster, op zijde te schuiven, maar meenen ook nog, haar vijandelijk te moeten aangrijpen. En inderdaad zoekt men ongestraft zelfs den grondslag der Kerk te verwoesten door woord, schrift en openbare voordrachten; de rechten der Kerk vinden geen verschooning, de ambten, die God haar heeft opgedragen, geen genade.

Hare vrijheid van beweging is aan alle zijden beperkt, en dit wel door wetten, die den schijn van geweld zooveel mogelijk vermijden, maar in werkelijkheid gemaakt zijn om alle vrijheid te belemmeren. Eveneens zien wij hoe op de geestelijkheid bemoeilijkende uitzonderingswetten worden toegepast, en hoe, ten gevolge daarvan, niet slechts haar rijen gedund, maar haar ook meer en meer de onontbeerlijke middelen van bestaan ontrokken worden; hoe het overblijfsel der kerkelijke goederen van alle vrije beheer wordt beroofd en aan de macht en willekeur der regeeringspersonen prijsgegeven hoe de religieuze orden zijn opgeheven en verstrooid. Maar tegen den Apostolischen Stoel en den Roomschen Paus wordt sedert lang de aanval steeds heviger. Eerst werd hij, onder valsche voorwendsels, van den waarborg van zijn vrijheid en recht, zijn wereldlijke gebied namelijk, beroofd; vervolgens in een toestand gedrongen, die niet alleen treurig is, maar bij de vele moeilijkheden, die van alle zijden zich opdoen, ten eenemale onverdraaglijk wordt. In onzen tijd eindelijk is het zoover gekomen, dat de aanhangers der sekten hetgeen zij voorlang reeds heimelijk hadden beraamd nu onomwonden kunnen uitspreken: de macht der Pausen moet worden gebroken, het Pausdom zelf, dat toch door goddelijk recht is ingesteld, moet van de aarde verdwijnen. Ontbraken zelfs andere gronden, het getuigenis van hen, die in de geheimen der vrijmetselaren zijn ingewijd, zou de waarheid daarvan genoegzaam bewijzen. Afgezien van vroegere herhaalde uitspraken, verklaarde een groot aantal hunner nog in den laatsten tijd: wat de vrijmetselaars betreft, zij behooren vóór alles het Katholicisme met onverzoenlijke vijandschap te vervolgen en niet eer te rusten, vóórdat zij alles hebben uitgeroeid wat de Pausen ooit in het belang van den godsdienst hebben tot stand gebracht.— En al moeten ook zij, die in de sekte worden opgenomen, niet uitdrukkelijk den katholieken godsdienst afzweren, zulks is volstrekt niet met de bedoelingen der vrijmetselaars in tegenspraak, maar veeleer daarmee in overeenstemming. Want zij bedriegen op die wijze lichtelijk de eenvoudigen en onvoorzichtigen en maken hun de toetreding tot hunne sekte gemakkelijk, en terwijl zij dan het eerste het beste van welken godsdienstigen ritus ook aannemen, verbreiden zij de groote dwaling van onzen tijd: dat de zorg voor den godsdienst in het midden moet gelaten worden is en er geen onderscheid bestaat tusschen de verschillende godsdiensten. Zulk een handelwijze is gericht op den ondergang van alle godsdiensten, en bijzonder van den katholieke, die, wijl hij alleen de ware is, niet zonder het grootste onrecht met de andere op één lijn kan worden gesteld.

Maar de naturalisten gaan verder. Daar zij stout in de hoofd-quaestiën een volstrekt verkeerden weg hebben ingeslagen, komen zij — 'tzij door de zwakheid der menschelijke natuur, hetzij door het raadsbesluit Gods, die den hoogmoed rechtvaardige straf oplegt — snel en eer zij het zelven weten tot de uiterste consequentiën. En dan blijven hun zelfs die waarheden niet meer zeker en vast, welke toch door het natuurlijk licht van het verstand duidelijk erkend worden: dat er een God bestaat, dat de ziel des menschen van alle vermenging met de stof vrij en dat zij onsterfelijk is. Ook de sekte der vrijmetselaars lijdt op geheel denzelfden dwaaltocht op deze klippen schipbreuk. Want al erkennen zij in het algemeen ook, dat er een God bestaat, zoo moeten zij toch van zich zelven getuigen, dat deze waarheid niet bij een ieder een vaste overtuiging wordt, noch onverzettelijk vaststaat. Want zij verhelen niet, dat de leer over God bij hen de hoofdbron en oorzaak van oneenigheid is; ja, men weet zelfs, dat vóór niet langen tijd juist over dit punt een niet onbelangrijke strijd tusschen hen is uitgebroken. Inderdaad echter laat de sekte den leden groote vrijheid, zoodat de eene met even goed recht het bestaan van God verdedigen als een ander dit loochenen kan; de verklaarde godloochenaars worden even gemakkelijk opgenomen als zij, die een God aannemen, maar over Hem valsche begrippen vormen, gelijk de pantheïsten. Dat is echter niet anders dan een ongerijmd schijnbeeld van de Godheid behouden en de waarheid opofferen. Waar eenmaal dit stevigste fundament ondermijnd en verwoest is, moet natuurlijk ook datgene wankelen, tot de erkenning waarvan de natuur zelve voert: dat alles door den vrijen wil van God geschapen is; dat de wereld door Gods Voorzienigheid wordt bestuurd, dat de ziel nimmer sterft, dat op dit aardsche leven der menschen een ander eeuwigdurend leven volgt.

Zijn evenwel eenmaal deze waarheden prijsgegeven, welke als de grondbeginselen der natuur voor alle denken en handelen gelden, dan is het licht te begrijpen, welk een ongehoorde verwildering de bijzondere en openbare zedelijkheid moet binnendringen.— Wij spreken hier niet van de bovennatuurlijke deugden, die niemand zonder de bijzondere gave en genade Gods uitoefenen of verkrijgen kan. Van deze is zeker geen spoor te vinden bij hen, die de verlossing van het menschdom, de hemelsche genade, de Sacramenten en 't verkrijgen der zalighei in den Hemel als onbekende zake verwerpen. — Wij spreken van d plichten, welke op *natuurlijke* zede lijkheid berusten. Want God, d Schepper en voorzienende bestuu der der wereld — de eeuwige we welke de inachtneming der natuu lijke orde beveelt en haar schendin verbiedt — het einddoel van de mensch, hoog verheven boven d aardsche wisselvalligheden en aa gene zijde van deze aardsche woon plaats: dat zijn de bronnen, dat d beginselen van alle gerechtigheid e zedelijkheid. Neemt men deze weg zooals de naturalisten en vrijmetselaars doen, dan verliest in hetzelfde oogenblik de zedenleer haren grondslag en stort ineen. Inderdaad is de zedelijke opvoeding, welke de vrijmetselaars aan de jeugd willen geven, de zoogenaamd *burgerlijke, onafhankelijke*, en *vrijzinnige* opvoeding, los van alle godsdienstige denkbeelden. Doch hoe armzalig zij is, hoe machteloos, hoe onhoudbaar bij iedere opwelling der hartstochten, is duidelijk genoeg te zien aan de betreurenswaardige vruchten, welke zich reeds hier en daar vertoonen. Want waar zij na afschaffing der christelijke opvoeding frank en vrij de heerschappij voert, daar verdwijnen de reine zeden, daar zijn de schandelijkste, ongehoordste leerstellingen in zwang, daar neemt met reuzenschreden driestheid en euveldaad de overhand. Daarover wordt algemeen geklaagd en gejammerd, en niet zelden zelfs wordt het erkend door dezulken, die het minst gaarne wilden, doch de tastbare waarheid niet kunnen weerspreken.

Daarenboven aangezien de menschelijke natuur door de erfzonde werd besmeurd en dientengevolge veel meer geneigd is tot het kwade dan tot de deugd, zoo is geene zedelijkheid mogelijk, wanneer niet de mensch de lagere begeerlijkheid beheerscht en zijne hartstochten onderwerpt aan de rede. Deze strijd vordert het versmaden der aardsche aanlokselen: de grootste en moeielijkste worsteling is noodig, om ten allen tijde de rede zegevierend den

---

(*) De *Amigoe di Curaçao*, heeft eenigen tijd geleden de verschijning van de jongste Encycliek van Z. H. Paus Leo XIII aangekondigd en tevens met een paar woorden vermeld, hoe alle toongevende bladen der wereld haar, 't zij geheel of gedeeltelijk, overgenomen en besproken hebben. Ook de *Curaçaosche Courant*, [no 23], vestigde de aandacht harer lezers op die hoogst belangrijke Encycliek, en lichtte er één enkele zinsnede uit, waarin zij „de strekking" van het geheel vond neergelegd.

Die zinsnede zal menigen lezer naar een meer onmiddelijke kennismaking met de Encycliek verlangend hebben doen uitzien. Des te minder aarzelen wij, ondanks zijne uitgebreidheid, dit ernstig en waardig schrijven van Zijne Heiligheid ook hier op Curaçao meer algemeen bekend te maken, wijl er, èn op meesterlijke wijze het echt Katholieke denkbeeld over de *Vrijmetselarij* in wordt blootgelegd, ontwikkeld en verdedigd; èn er tegelijk een voorbeeld in gegeven wordt, hoe men zijn *overtuiging* krachtig en onbewimpeld kan uitspreken zonder de *personen* van een tegenovergestelde overtuiging te kwetsen of te hinderen.

voorrang te doen behouden. Maar de naturalisten en vrijmetselaars schenken aan de waarheden, die ons door God geopenbaard zijn, geen geloof; zij loochenen, dat onze stamouders gevallen zijn en wanen daarom, dat de vrijheid des menschen in geenen deele is verzwakt en verminderd, (*Conc. Trid. Sess. VI de Justif. c. I.*). Zij overdrijven integendeel de krachten en de voortreffelijkheden der natuur, plaatsten in deze uitsluitend den grond en den maatstaf der zedelijkheid en kunnen zich in het minst niet voorstellen dat, ter onderwerping hunner hartstochten en ter beheersching hunner neigingen, strijd en en nimmer verflauwende volharding noodzakelijk is. Als gevolg hiervan worden, gelijk wij zien, aan de menigte vele verlokkende geestesspijzen voorgezet; dagbladen en verhandelingen, die alle terughouding en schaamte hebben afgelegd: tooneelspelen, die er op berekend zijn, om ongebondenheid op te wekken; kunstvoorwerpen, die op onbeschaamde wijze naar de wetten van het zoogenaamde realisme gevormd zijn; met ware geslepenheid uitgedachte hulpmiddelen, om een leven van weelde en overdaad te kunnen voeren, kortom alle prikkels van den hartstocht, bijeengezocht met het doel om de deugd te doen insluimeren en zorgeloos te maken. Het is een schandelijk, maar consequent streven, de hoop op den Hemel uit de wereld te verbannen en alle zaligheid van zondige vergankelijke goederen te verwachten en zich geheel in het aardsche te dompelen. — Hetgeen hier gezegd is, kan nog bevestigd worden door het volgende, dat op zich zelf volstrekt niet bevreemden kan, maar dat door den vorm en de wijze, waarop het wordt voorgesteld, de aandacht moet trekken. Daar aan listige en sluwe menschen niemand in den regel slaafscher gehoorzaamt dan zij, wier geest in den dienst der hartstochten van krachten beroofd en gebroken is, zoo heeft het ook in de sekte der vrijmetselaren niet aan personen ontbroken, die den raad gaven: men moet vlijtig en stelselmatig zich ten doel stellen de menigte door de onbeperkte vrijheid van boosheid te verzadigen, omdat zij op die wijze een speelbal worde van hun macht en willekeur, waarmede zij zonder moeite alles kunnen aanvangen.

(*Wordt vervolgd*).

EEN BROCHURE

OVER DE QUAESTIE VAN DEN DAG.

—(o)—

In het begin van deze week heeft de WelEd.Gestr. Heer A. M. Chumaceiro Az. ons zijne jongste brochure toegezonden „*Een Ernstig woord over een Ernstig onderwerp.*" Al hadden wij in deze laatste dagen volstrekt geen andere bezigheden, dan die welke de redactie van een weekblad ons oplegt, zou ons toch de tijd ontbreken om nu reeds al de indrukken weêr te geven, die de lezing der brochure op ons gemaakt heeft. Desondanks spreken wij er van daag reeds over in ons Blad; niet alleen om 's Heeren Chumaceiro's beleefdheid zoo spoedig mogelijk te erkennen en er hem onzen dank voor te betuigen, gelijk wij bij dezen doen, maar ook omdat die quaestie van den dag, waarover zijne brochure handelt, dezer dagen in den Kolonialen Raad met beslistheid zal worden afgewerkt. Gelijk dus de Heer Ch. als een zeer ervaren verdediger het juiste oogenblik weet te kiezen om zijne beschouwingen over het onderwijs aan het publiek meê te deelen, namelijk nu we als 't ware reeds aan den vooravond gekomen zijn van den dag, waarop de „Verordening, regelende het onderwijs in de Kolonie Curaçao" zal behandeld worden bij den Kolonialen Raad, zoo kan het ook zijn nut hebben de tegenbedenkingen, die de lezing dier beschouwingen bij ons heeft doen opkomen, zoo spoedig mogelijk kenbaar te maken.

Wij willen het geenszins ontveinzen. Toen wij deze brochure ter hand namen, gevoelden wij dadelijk onze belangstelling opgewekt, zoowel om haren titel, als om den naam van den schrijver, die er onder stond. Immers wij begrepen dadelijk, dat de ernstige zaak, hier behandeld, geene andere was dan die van ons onderwijs; en de naam van den schrijver was ons een waarborg, dat hier een krachtiger kost ging opgedischt worden, dan ons in den laatsten tijd werd voorgezet door sommige hunner, die over het onderwijs hebben willen meêpraten. De Heer Ch. toch staat bij ons bekend als een rechtsgeleerde van meer dan gewone kennis; als een zeer ervaren pleitbezorger, wien men met gerustheid de verdediging eener zaak kan toevertrouwen; als een man verder die zijne pen evenzeer tot zijne dispositie heeft als zijne tong, wij willen zeggen, die zoowel over het geschreven als over het gesproken woord heerschappij voert: al te maal natuurlijke gaven, die te meer onze bewondering wekken, omdat de Heer Ch. nimmer in de gelegenheid is geweest eene academische opleiding te erlangen en hij dus een autodidact, een *self made* man is. Willen wij daarmeê te kennen geven, dat wij het volkomen eens zijn met hetgeen hij ons zegt in zijne brochure? Verre van daar. Er is veel goeds in die brochure, dat wij niet mogen voorbij zien. Wij erkennen, dat zij volkomen getrouw is gebleven aan haren titel. De Heer Ch. heeft de zoo ernstige zaak van het onderwijs op ernstige wijze behandeld, en, wat nagenoeg evenveel zegt, met bedaardheid. Vandaar ziet men bij hem niet de pompeuse woorden noch ook de zenuwachtige gejaagheid van stijl, die wij bij anderen opmerkten wanneer zij de onderwijs–quaestie behandelden; die bedaardheid heeft hem dan ook tenminste gedeeltelijk behoed tegen de uitersten, waartoe genen vervielen: hij zag veel te helder om niet na eenige weken nadenkens te vatten, dat het niet aanging om reeds dadelijk de Curaçaosche bevolking een grooten financiëelen last op de schouders te leggen, alleen om haar een *would-be* Hooger Burgerschool te bezorgen. Te recht heeft hij dan ook School Afdeeling I voorshands aan eene vrij onzekere toekomst overgelaten, ofschoon die Afdeeling opgenomen was in de Verordening waaraan hij zoo ijverig heeft meêgewerkt. Door dit te doen wist hij vooruit, dat hij iets ging zeggen onaangenaam aan zijne geestverwanten. Maar hij zocht hunne goedkeuring niet ten koste zijner overtuiging; met ridderlijkheid wilde hij zeggen, wat hem waar en gezond toescheen. Nog meer onverbiddelijk wees hij op de kleingeestige hartstochten die zich in de onderwijs–quaestie gemengd hebben, op de nog kleingeestiger berekeningen van het eigenbelang enz., enz. Om dit en het nog vele andere goede, dat wij in de brochure van den Heer Ch. hebben aangetroffen, spijt het ons des te meer dat wij haar in haar geheel niet kunnen goedkeuren. De gansche redeneering toch van den Heer Ch. steunt, onzes erachtens, op eene veronderstelling, welke hij, gelijk wij vreezen, vooraf niet genoegzaam onderzocht heeft. Hij neemt aan als eene onloochenbare waarheid, als een axioom zelfs (dus is hij ontslagen van alle onderzoek) dat het onderwijs op Curaçao *slecht* is. Hij zegt dit herhaaldelijk; en moge hij op dit harde woord ook al een enkele maal variëeren met de meer zachte uitdrukkingen *gebrekkig, laat veel te wenschen over*, dit verhindert hem niet, om tot de slotsom te komen, dat de *toestand* met betrekking tot het onderwijs *onhoudbaar* wordt. Wij stonden wel verwonderd dat de Heer Ch. die als pleitbezorger zoo goed weet, dat men in het kiezen zijner woorden niet te voorzichtig kan zijn, zoo iets zonder reserve heeft kunnen neerschrijven. En let wel, lezer, hij zegt *het* onderwijs is slecht op Curaçao; dus zijne veroordeeling omvat èn het openbaar èn het bijzonder èn het huis-onderwijs. Tot staving zijner bewering, citeert hij 1° de autoriteit van de School-Commissie 2° die van een groot aantal ouders van allerlei richting en stand 3° die van het Bestuur 4° die van de Commissie benoemd bij G. B. van 18 Dec. 1882 welke uit negen leden bestond. Gewis dat zijn Gezaghebbenden, die men zoo spoedig niet voorbij mag zien! En toch zal geen der opgenoemde autoriteiten van ons vergen, dat wij hare woorden als orakeltaal aannemen; noch het in ons misprijzen, dat ook wij een gevoelen willen hebben, zelfs wanneer dit van het hare verschilt, en al staat het hare ook herhaaldelijk gedrukt in openbare stukken.— En wat nu het gezag van commissies in 't bijzonder aangaat, men veroorlove ons de opmerking, dat wanneer eene Commissie, inzonderheid als die uit zeer verschillende bestanddeelen bestaat, haar verslag over iets uitbrengt, dit verslag niet altijd het gevoelen van de geheele commissie aangeeft, maar niet zelden alleen dat van den secretaris of althans van den schrijver des Verslags en van eenige medeleden; terwijl de overige leden het als niet zoo gewichtig voorbij laten gaan, vooral wanneer zij overwegende redenen hebben om meer dan gewoon omzichtig te zijn, teneinde niet hinderlijk te wezen aan het te zamenwerken. Niemand, die veel in commissies gezeten heeft, zal loochenen dat dit niet van tijd tot tijd gebeurt. En verders, is de Heer Ch. zoo geheel zeker van de woorden, die hij den straks benoemden commissies in den mond legt? Heeft b. v. de School-Commissie wel ooit peremptorisch gezegd dat het onderwijs op Curaçao *slecht* was? En als zij in haar jaarlijksch Verslag erkende, dat het onderwijs hier of daar verbetering behoefde, erkende zij dan niet tevens dikwijls, dat het onderwijs der andere scholen goed en voldoende kon geacht worden? Wat meer is, noemde zij niet zulke scholen meer dan eens met namen? En eindelijk, toen het Bestuur het gevoelen vroeg der School-Commissie over de wet, die de bovengenoemde Commissie van Negenen gemaakt had, stonden toen de twee bijna gelijke helften der School-Commissie niet lijnrecht tegen elkander over; zoowel wat het oordeel over hare onderdeelen als over hare gronden of beginselen betreft?

Wij blijven dan staande houden, dat hij die zegt: *Het* onderwijs op Curaçao is slecht, minstens overdrijft, en zeker niet spreekt overeenkomstig de objectieve waarheid.

Wil men nog een bewijs uit het practische leven? Men sla de oogen om zich heen, en zal dan zien, hoe zich in bijna alle hoogere betrekkingen van onze Kolonie ook Curaçaonaars bevinden, die nooit hun eiland zijn afgeweest en nergens anders hunne letterkundige ontwikkeling konden verkrijgen dan alhier op de openbare of bijzondere scholen; en toch zien wij, dat die hier gevormde en hier beschaafde Curaçaonaars met eere betrekkingen waarnemen en ambten bekleeden tot zelfs in den Kolonialen Raad toe. Daarenboven, nooit hebben wij gehoord, dat, wanneer zulks bij een enkele soms niet het geval was, dit aan het gebrekkige zijner wetenschappelijke opleiding moest toegeschreven worden. Zoolang men derhalve nog aanneemt, dat er verband bestaat tusschen oorzaak en gevolg, tusschen den boom en zijne vruchten, dan zal men ook de kracht van dit argument niet kunnen ontkennen. En men bedenke wel, dat het nog al van eene uitgestrektheid is; want het getal Curaçaonaars die in den vreemde schoolonderwijs zijn gaan zoeken is klein in vergelijking van hen, die daarvoor op onze Curaçaosche scholen gebleven zijn. Derhalve, die scholen kortweg *slecht* te noemen, gelijk de Brochure doet, is een stelling, opzetten, waar wij tegen in verzet komen. Maar er is meer. De Heer Ch. zelf is tot vóór zeer korten tijd een geheel ander gevoelen toegedaan geweest, om met zulk een uitdrukking nog consequent te kunnen blijven. Luister eens, hoe welsprekend hij wordt, wanneer hij aantoont, dat men op de scholen van Curaçao voor de verstandelijke ontwikkeling der leerlingen een goeden grondslag weet te leggen.

In de Memorie van Toelichting behoorende bij de Ontwerp-Statuten voor de Vereeniging: *Tot bevordering van het Onderwijs op Curaçao*, bl. 3; al. 3. wordt het volgende gezegd: „Om deze en andere redenen laat het onderwijs op Curaçao dan ook veel te wenschen over. *Veel* maar toch niet *zooveel* als men soms wel hoort beweren. Immers indien men met een *onpartijdig* (1) oordeel te werk gaat, en bedenkt, hoevele jonge mannen, *die dit eiland nooit verlaten hebben*, toch *in alle* opzigten beschaafd en welopgevoed mogen genoemd worden, dan moet men erkennen dat de *grondslagen beter* gelegd zijn, dan men bij de beoordeeling van de jongens gedurende hunne leerjaren zou durven hopen.

Deze woorden zijn onderteekend door den Heer *A. M. Chumaceiro Az.* en door zijn medelid *Ds. H. F. Hamelberg.*

't Is waar, ondanks die goede grondslagen wil men toch verbetering van het onderwijs, gelijk uit de woorden van genoemde Commissie blijkt. Ook wij willen verbetering; maar overeenkomstig onze Curaçaosche toestanden: en voor zoodanige verbetering, gelooven wij, is geen nieuwe wet noodig. De wet van 1873 bezit, volgens ons oordeel, alles en zelfs meer dan wat daartoe vereischt wordt. In onze vorige artikelen hebben wij dit herhaaldelijk aangetoond, en komen er dus hier niet op terug.

De behandeling van andere punten, waarin wij van den Heer Ch. verschillen, laten wij na. Eenmaal aangetoond hebbende, dat zijne geheele redeneering steunt op een valsche, of liever, onjuiste veronderstelling, is dit ook overbodig. Nog een enkel woord slechts over den naam, dien de Heer Ch. aan zijne Brochure niet wil gegeven hebben. Hij zegt, zij is geen *strijdschrift*. En wat zou daar tegen zijn, haar dien naam te geven?— Is een strijdschrift dan altijd een schotschrift; en steekt in *strijden* iets onteerends, wanneer men dit weet te doen met fatsoenlijke wapenen, zooals dit onder beschaafde lieden gebruikelijk is? Het tegenovergestelde zou jammer wezen, omdat in deze wereld van onvolmaaktheden, waarin verschillende meeningen elkander aanhoudend kruisen, „strijden" eenmaal een onvermijdelijk iets is geworden. Wij moeten dus zeggen, dat, vermits de Heer Ch. zijne opiniën in zulke bedaarde en ernstige vormen weet te uiten gelijk hij in deze brochure gedaan heeft, wij zijn schrijven niet minder onze aandacht waardig hadden gekeurd, ook wanneer hij zijn vlugschrift een *strijdschrift* zou genoemd hebben.

---

(1) Wij cursiveeren. *Red.*

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

De stoombooten van de Red „D" lijn zullen van Curaçao naar New-York vertrekken: 27 Juni — zij worden uit New-York hier verwacht: 25 Juni.

— In het Oost-district dezes eilands had verleden week een schrikkelijk ongeluk plaats. Een paar mannen uit de omstreken der buurt *Montagne*, die uit het depot der Engelschen op *New-port*, waar zij werkzaam waren geweest, dynamiet hadden weten meester te worden waren daarmede in de nabijheid der plantaadje *Brakkepoos* gekomen, om er visschen mede te dooden, en die dan later op te vangen. Een hunner hield de dynamietpatroon in de hand, maar ongelukkig te lang, zoodat zij in zijn hand ontplofte. Vreeselijk waren de gevolgen. Het spaakbeen en de ellebeen van den benedenarm waren, met de hand, nagenoeg in splinters; het opperarmbeen was zwaar beleedigd; aan het hoofd en in de zijde en op meerdere plaatsen nog had de roekelooze zware wonden. Onmiddelijk na het ongeluk werd hij naar het huis, waarin hij op *Montagne* woonde, ondergebracht en nog in den namiddag naar het hospitaal vervoerd. Zijn leven is, naar men zegt, nog steeds in gevaar. Ook zijne gezellen moeten eenige, ofschoon slechts gerin-

ge letsels hebben bekomen. Met vreugde vernemen wij, dat de Justitie zich de zaak heeft aangetrokken, op dat de bewoners dier bij allen en overal in kwaden reuk staande buurt, waar het grootste, vooral mannelijke gedeelte der bevolking zich aan God noch gebod stoort, hier reeds mogen ondervinden, dat er geen kwaad bedreven wordt zonder dat ook de straf volgt.

— Zr. Ms. stationsschip *Alkmaar*, Comm. *Baron Collot d'Escury*, is Woensdag middag jl. van Bonaire alhier teruggekeerd.

— Volgens telegraphisch bericht van *St. Thomas*, 5n dezer, was Z. K. H. de Prins van Oranje lijdende aan een gevaarlijke koorts.— De *New-York Herald* van 7 Juni ll. bracht ons de volgende tijding:

DEN HAAG, 6 Juni 1884.— Men bericht, dat Alexander, prins van Oranje, de troonopvolger, die sinds eenige dagen bedenkelijk ziek is, erger is geworden. Die quæstie van een opvolger, in geval de prins mocht komen te overlijden, veroorzaakt groote spanning in Nederland. De Kamers zullen bijeenkomen ter bespreking eener verandering in de orde van erfopvolging. Er is eene sterke partij tegen het erfrecht van de kinderen van 's Konings zuster, de Groot-Hertogin van Saksen-Weimar, als leidende tot in een smetting met Duitschland.

PARIJS, 6 Juni.— De heer Morton, Gezant van de Ver.-Staten voor Frankrijk, had op 15 Mei ll. een Soirée gegeven, waar men behalve de gezanten der groote Mogendheden en vele leden van Frankrijks Katholieke Aristocratie ook den Graaf van Parijs opmerkte. Het geven van deze luistervolle partij wordt den heer Morton tot een grief gemaakt: ofschoon het hem ook aan verdedigers niet ontbreekt, die beweren dat de soirée op zich zelve tot niets afkeurenswaardigs aanleiding gegeven heeft, maar dat de Orleanisten er munt uit hebben willen slaan, en door hen uitgestrooid is, dat het niets minder dan eene hulde was door den heer Morton en zijne gasten aan het hoofd der Orleanisten gebracht zijn. — Ziedaar, wat het *incident-Morton* genoemd wordt en te Parijs zoo vele hoofden warm gemaakt heeft. Naar aanleiding van deze zaak zal men in den Senaat en in de Kamer van Afgevaardigden eene interpellatie indienen.

— Gisteren is in de Saint-Augustin *Friedrich Wilhelm*, Vorst van Hanau, van de Luthersche tot de Katholieke Kerk bekeerd.

LONDEN, 5 Juni.— Men gelooft, dat in het najaar door eene Engelsch-Russische Commissie de grensscheiding van Noordelijk Afghanistan zal geregeld worden.

— Het is merkwaardig, zegt de *Pall Mall Gazette*, te zien, hoe Duitschland en Frankrijk hun best doen om den vrede te verzekeren door zich tot den oorlog voor te bereiden. In 10 jaren heeft Frankrijk het niet zoo druk gehad als thans met de uitbreiding van zijne vloot. Op het oogenblik staan 4 pantserschepen op stapel. Duitschland heeft de vestingwerken van *Straatsburg*, *Metz*, *Mentz*, *Keulen* en *Posen* geheel vernieuwd en nu worden de vestingen van minder gewicht onder handen genomen.

BERLIJN, 28 Mei.— De *Nat. Zeitung* wijst in een belangrijk artikel op de overeenstemming van Frankrijks houding in de Egyptische quæstie met de politiek der Mogendheden van het vasteland en met die van Duitschland in 't bijzonder. Het blad maakt ook opmerkzaam op de onverschilligheid door Engeland aan den dag gelegd voor de veiligheid van Europa tegen de Aziatische Cholera. De houding van Engeland opzichtens Duitschland in eenige Buiten-Europeesche vraagstukken, en met name het gebeurde met de *Tidji*-landen; verder de brusque annexatie van *Nieuw-Guinea*, uit vrees dat Duitschland er zijne stations mocht komen vestigen — dit alles is niet van dien aard om de Duitschers vrede te doen hebben met Engelands politiek in de landen van Overzee. Ook aangaande de overeenkomst met Portugal hebben zich afkeurende stemmen laten hooren. 't Is geen wonder derhalve, dat Duitschland kennelijk sympathie gevoelt voor het krachtig optreden van Frankrijk, dat zijne aanspraken in zake Egypte wil doen gelden tegenover Engeland. Die sympathie kan ook zijn grond hierin hebben, zegt de *Courrier d. E.-U.*, omdat Frankrijk thans tot op zekere hoogte voor de rechten van geheel Europa opkomt.

— 6 Juni. — Een Officier van het garnizoen te *Bautzen* is in den schoot der Katholieke Kerk getreden. Twee andere officieren, tot den adel behoorende en uit hetzelfde regiment als de eerste, bereiden zich voor om dat voorbeeld te volgen.

ENGELAND.

Omtrent de voorgenomen Engelsche expeditie naar Soedan verneemt men thans nadere bijzonderheden, waaruit vooreerst blijkt dat het plan daartoe nog niet geheel en al vaststaat, en ten tweede, dat als er iets van de expeditie komt, deze toch eerst in het najaar zal vertrekken. Volgens de *Pall Mall Gazette* zal zij inderdaad tegen den herfst ondernomen worden, indien namelijk generaal Gordon vóór dien tijd den Mahdi niet geslagen en de bezetting hoogst twijfelachtig is, zou de expeditie natuurlijk niet noodig wezen.

Indien echter generaal Gordon inmiddels door den Mahdi werd verslagen — wat ook best mogelijk is — en overgegeven, zou de expeditie noodig blijken om Caïro te dekken tegen den Mahdi, die reeds Opper Egypte bedreigt. Zij zou dan minstens uit 10.000 man bestaan. Het blad betreurt dat het kabinet niet reeds vroeger tot die expeditie besloten heeft, omdat generaal Wolseley, die ze waarschijnlijk zal aanvoeren, zich nu vechtende een weg zal moeten banen door de stammen, welke de Engelsche regeering zich door hare onthouding tot vijanden gemaakt heeft.

Arme Gordon, die intusschen de dupe is van de weifelmoedigheid zijner Londensche lastgevers!

— Uit Londen wordt (9 Juni) gemeld, dat de militaire expenitie reeds tegen 27 Juli e. k. op weg naar Khartoem zal zijn. Men zal zorg dragen, dat het leger, tijdens zijne operaties in de woestijn, geen gebrek aan water zal hebben. Van Turksche troepen wil de Regeering geen gebruik maken. *Sir Evelyn Wood* zal het bevel voeren over geheel het Egijptische leger.

SUAKIM, 6 Juni.— De opstandelingen hebben gisteren avond hunnen aanval op de stad hernieuwd.

CAIRO, 6 Juni.— Het geheele Engelsche garnizoen heeft gisteren door de straten der stad gedefileerd, om den inboorlingen en de geheime complotten ontzag in te boezemen. Het gerucht loopt hier, dat men de citadel in de lucht wil doen springen; de wacht is om die reden dan ook verdubbeld.— Er is hier een bode van *Shendy* aangekomen, die ons bericht, dat Generaal Gordon zich nog te Khartoum bevindt.

— Later werd via Korosko gemeld, dat de Generaal boven en beneden Khartoum verkenningen laat doen.

NEW - YORK. 13 Juni.— Het schrikbericht uit *Soedan*, betrekkelijk de vermoording van *Hussein Pacha* en alle die te Berber aan den Khedive getrouw waren gebleven, wordt bevestigd.

— Een Amerikaansch dagblad heeft onderzocht of de stichter van de Republiek der Vereenigde Staten, *Washington*, al of niet Katholiek gestorven is. Het blad komt tot de conclusie, dat Washington hoogstwaarschijnlijk in onzen godsdienst is overleden, en wel om de volgende redenen:

1°. Hij verdiende zulks ten volle, ter oorzake van zijn groote deugden; 2°. Hij droeg voordurend een een beeldje der H. Maagd bij zich; 3°. Hij was zeer gehecht aan de Katholieken, bezocht dikwijls hun kerken, en droeg veel bij tot de stichting van nieuwe kerken; 4°. *Juba*, zijn zwarte bediende, heeft verklaard, dat hij altijd, alvorens te gaan eten, het teeken des kruizes maakte; 5°. het is een bekend feit, dat de Eerw. pater *Francis Teule* bij zijn sterfbed geroepen is, en er vier uren bleef, tot op het oogenblik waarop Washington den laatsten snik gaf. Een ander dagblad verhaalt, dat het onder de Jezuïeten van Maryland als een onbetwistbare overlevering geldt, dat Washington, alvorens te sterven, tot den katholieken godsdienst is overgegaan.

MEXICO, 5 Juni.— Op den tweeden Zondag van Juli zal men overgaan tot de keuze van den President der Republiek.

BRAZILIE.

Rio Janeiro.— Bij de opening van het Braziliaansche parlement op 5 Juni jl., sprak *Don Pedro II*, Keizer van Brazilië, over den oogst, die wel niet overvloedig was geweest, maar waarvan de artikelen toch met redelijke winst van de hand zijn gezet; over bezuiniging en spaarzame uitgaven van 's rijks middelen; over het openbare onderwijs, dat ernstig aan de zorgen der beide kamers werd aanbevolen — maar uitte zijne meening, dat de Regeering genachtigd moest worden om 's Rijks verdediging te land en ter zee tegen zoowel binnen- als buitenlandsche vijanden krachtig te bevorderen.

Dit laatste gedeelte zijner Openingsrede heeft groot opzien gebaard. De Braziliaansche Marine toch wordt beschouwd als de sterkste van de Nieuwe Wereld; zij telt onderscheidene oorlogsbodems van de beste soort.

EEN NATUURVERSCHIJNSEL.

Dinsdag 10 Junij, 's avonds tegen half elf uren, waren wij getuigen van een der merkwaardigste natuurverschijnselen: het vallen en uiteenbarsten en wel in onze onmiddelijke nabijheid van een vuurbol of bolide den zuiden der R. K. Kerk van Pietermaai. Vlak voor de deur van een der woonhuizen aan den overkant, zag men met eene duizelingwekkende snelheid (ongeveer 3 geographische mijlen per seconde) een verblindend schitterenden vuurbol of liever vuurlijn in de richting van het zuid-oosten naar het noordwesten toeschieten, neêrvallen en als eene roodgloeiende massa uiteenbarsten. Het schijnt dat hij, gelijk vuurbollen gewoon zijn te doen, niet diep in den grond is ingedrongen maar zich nagenoeg op de oppervlakte van den bodem in splinters en stof heeft verdeeld; althans er was met den besten wil geen spoor van eene diepe opening te vinden.

Eenige seconden na zijn val hoorde men, waarschijnlijk als een gevolg van het indringen der lucht in de luchtledige ruimte, die hij in zijn snelle vaart had gemaakt, een rommelend gedruisch als van een donderslag. Toen wij 's anderendaags voor het eerst in ons leven de stof en stukken van zijn korst en kern onder onze oogen en in onze handen hadden, en het voorrecht genoten van (om met Humboldt te spreken) „ metaal- en aardachtige massa's tot „ de buitenwereld, de hemelsche „ ruimte, behoorende, te kunnen betasten, wegen en scheikundig ontleden; daarin mineralen te vinden, „ die ook op onze eigene aarde voor„ komen " konden wij onze oogen nauwelijks gelooven. Want inderdaad „ wij verkrijgen door een me„ teoor-steen de eenige mogelijke aan„ raking van iets, dat aan onze pla„ neet vreemd is. Gewoon, om al „ het niet-aardsche alleen door me„ ting, door berekening en door sluit„ redenen te kennen, staan wij ver„ baasd, wanneer wij iets betasten, „ wegen en ontbinden, wat tot de „ buitenwereld behoort. Aldus werkt „ op onze verbeeldingskracht eene „ nadenkende en geestvolle bezieling „ van het gevoel, waar de gemeene „ zin slechts uitdoovende vonken „ aan helder hemelgewelf, waar hij „ in den zwarten steen, die uit de „ krakende wolk naar beneden stort, „ slechts het ruwe voortbrengsel een„ ner wilde natuurkracht ziet ". Wat nu is die zwarte, op kool of grof kruit gelijkende, massa, die onze vuurbol achterliet? Zijn het stukken eener vallende ster; uitwerpselen van een nog in werking zijnde maanvulkaan; is het een samenpakking der zoogenaamde meteoorstof?.... Niets is daaromtrent zeker bewezen, maar volgens Newton en Humboldt, twee geniussen op het gebied der natuurkunde en cosmologie, en eene menigte latere geleerden, behooren die stoffen niet tot het aardsch gebied. Volgens monsters, die wij vroeger van olivién (een aardsch mineraal en een silicaat van talkaarde en ijzeroxydule) zagen, schijnt dit het hoofdbestanddeel van het gevonden stof en van overgeblevene splinters te zijn. In aanraking gebracht met een magneet merkte men er splintertjes van meteoor-ijzer in op.

New-York, 29 Mei 1884.

Ajera mi a mandá bo mi carta coe *Valencia;* ta awé koe mi ta sigi den un otro, es koe mi a coeminza scirbí bo di nos biaga na *Niagara-Falls*. Titel p'es carta auto ta meescos koe p'é di ajera, es ta:

New-York, Niagara-Falls, vice-versa N° 2.

Mi a caba mi carta di ajera contando, koe nos a toema nos biljet pa ferrocarril di *New-York, Lake Erie et western railroad*. Ora nos a sali stacion di es railroad, coe biljet na mán, i koe nos a drenta den ferrocarril, giador di wagen gritando "*all a board*", promer momentoe mi no a comprende bon nos situacion, pasobra toer cos tabata nobo pa mi, i asina tambe es sorto nobo di ferrocarril. Cobi, comprendé bon, es ferrocarril di es railroad, manera tambe es otro, koe nos a bolbe coené na New-York, no ta un wagen, un ó dos bez mas grandi koe na wagen di Curaçao, ma un berdadero hotel. Mi kier poerba di doená bo un descripcion di dié.

Figurá bo, Cobi, un cas bonitoe; meimei di dié bo tien un corredor largoe. Na cada banda di dié tini canapé chikitoe, koe por sirbi pa dos hende. Tien lugar aja pa 24 hende, for di esai tien un kamer di famía, camina 6 hende por logeere, un *Smoking room*, esta, un kamer koe hende por huma aden, (esai nos no tabatien na *Erie railroad* di 6 ora di atardi; wel na *New-York Central et Hudson river railroad*), un kamer pa haci bo toilet, un kamer pa comé (esai nan no tien semper, ta dependé di ora di biaga), i dos balcon bonitoe. Awor toer es zaal of kamer ta trahar di paloe i di otro material di mas fini. Gordijnnan, spiel, mesa, lampi, toer toer mas bonitoe, koe mi no a mira na Curaçao nunca. Figurá bo, mi dici, un cos asina coe cuater wieltje i parar riba dos pida heroe largoe i lo bo tien un idea chikitoe di nos Ferrocarril. Awor es koe a gustá mi di mas, ta, koe es canapé chikitoenan por troca unbé na un kamer coe kooi, pa bo pasa un anoche mees duci koe na bo hotel.

Ma com mi a spanta, Cobi, ora despues di a ristra nos ferrocarril mi tabata mira foi bentana coe un glas bonitoe manera cristal. Boela, Cobi, nos tabata boela di berde, i asina liger koe toer cos, paloe, cas, etc., koe nos tabata pasa voorbij, tabata pa nos manera un strepi largoe. Promer momentoe sí mi a spanta, i mi a bira duizel, asina koe Maike a tené mi. Hariendo trobé el tabata bisa. Si Ipi, nos ta boela i liger lo bo ta coestumar. I berdad, den dos ó tres minuut mi tabata toer coestumar caba. Maar raar, Cobi, den wagen mees mi no a sinti nada, ni un movemientoe mees. Es ligereza a duel mi un poco, pasobra, si no ta p'esai lo mi a mira toer sabana, coenucoe, lagunnan; troepa grandi di baca, carner, cabritoe etc., mas sosegar toer nan boniteza. Na 9 ora di anoche nos tabata pasa un brug bon largoe, un di 800 pia. Di bez en cuando nos tabatien brugnan asina toch, mas chikitoe di pasa over, anto sí, mi tabata sinti algun movemientoe i tabata tende algun horotoe. Awor tabata anoche i mi no por a mira nada mas koe luz eléctrico i otro luz di cas ó camina koe nos tabata pasa voorbij. Toer mi dibertimentoe mi meste busca anto den combersacion.

Pasagero di n nos wagen no tabata tantoe: Afor di un famía. Mama, tata coe su cincoe jioe i un jaja, nos tabatien dos A-

mericano, hombernan balente i un di nan bon conocir di Mr. James Thompson. Na 9 ora nos tres tabata huntoe den *Parlor-car* esta, den kamer, koe nos tabatien lugar, pa sinta huntoe combersa. Promer cos tabata riba nos *Ferrócarril* mees. Un di es Americano, conocir di Mr. James, jamar, William Stewart, tabata conta nos, koe es *Erie-railroad* tabatien un largura di 513 mijlen, esta: 28 bez mas largoe koe henter isla di Curaçao; 371 vapor koe ta hala wagennan; 180 wagen pa pasageronan, 451 pa hende di trabao, handlangers, etc, 3023 pa carga, principalmente pa bestianan; 1332 pa carga di paloe, 990 pa carga di carbon, 20 pa carga di lechi i manteca. El dici koe den un anja nan a fleta coe *Eric-railroad*, 50 millioen liber manteca, 99 millioen liber keesji, 34 millioen dozijn di hueboe i toer dia hopi mil liter di lechi. Recibo di pasagero sool tabata doena den un anja $ 3.651.551.18. Despues di a tende Mr. Williams arriba *Erie-railroad*, i koe largoe nos a combersa riba progreso di república di Estados Unidos, sin corda nos a toca punta di religion Católico den es Estado. Mr. John Franklin, es otro pasagero, companjero i amigoe nobo tabata saca foi su sacoe un courant, jamar *Buffalo Cristian advocate*, un courant scirbir di hende koe ta contra nos religion. „ Leza es pa„ pel, mi senjores, lezé, asina el tabata „ bisa, mira com nan ta spanta di progreso „ di catolicismo na America". Unbé, Mr. James tabata toema es papel i tabata leza: „ Progresonan di religion di Papa ta „ terriblemente grandi; nos ta corda ainda „ tempoe, koe tabata un curiosidad di mira „ hende warda abstinencia di comé carni dia „ Biernes" „ I awor", asina Mr. Thomas tabata interrumpi e lezamentoe, „ ta „ un curiosidad di mira nan comé carni". „ Si, si", asina nos toer tabata responde, „ Ma larga nos sigi leza": „ Religion di „ católiconan ta coeminza di domina toer „ otro.... Misa, di mas grandi, di mas „ bonitoe ta di nan, nan ta sacrifica toer „ cos pa haja tempelnan di mas famoso. „ 18 anja nan a traha pa caba coe Cate„ dral di Philadelphia koe a costa un ½ „ millioen dollar". "I nos Catedral na New-York", Mr James tabata bisa, doenando trobé e papel na Mr. John, „ koe 10.000! „ hende por bini aden, a costa ni un cens „ menos koe un millioen dollars". „ Esai „ ta nada ainda", Mr. William tabata responde, „ mira na New-York sool tien cerca „ 500.000 católico. Cincuenta anja pasar „ nan tabata papia aki di Iglesia Romana „ manera un cos di tem pasar, koe no por „ biba den air frescoe di republiek Ame„ ricano. I toch den es cincuenta anja nos „ a mira hopi troca. Revolucionnan a „ tumba hopi gobiernoe, koe meste doena „ tal bez nan poder den manoe di enemi„ goe di patria, koe ta busca nada mas, „ koe probechoe di su mees fortuna, ma „ Iglesia di Cristoe, poersigir semper, ta „ ainda coe mees poder i magestad, i no „ menos aki na Estados Unidos di Ame„ rica di Noord koe na Europa. Cincuenta „ anja pasar, Brooklyn, koe awor ta e ter„ cera stad grandi di America, coe 566.663 „ habitante, tabata nada coe un sabana „ trahar arriba un seroe chikitoe. Na otro „ banda di dié nos tabatien New-York, coe „ un populacion di 250.000. Awor es stad „ tien 1.206.299 habitante i tien mees ri„ keza i influencia koe toer otro stad di „ nos respectabel republiek. Ma huntoe „ coe es progreso temporal nos religion a „ adelanta tambe; pasobra si cincuenta anja „ pasar New-York tabatien 10 misa noema, „ ta awor mas koe dos cientoe, j school„ nan di católicanan i Institucion religioso „ ta awor tan numerosa, koe casi nos no „ ta contra ni un camina, koe no tien un „ ó otro cas religiosa. Mi senjores, si „ Papa ta obligar di bai foi Roma, i si „ el por decidi di toema su refugio cerca „ nos, o, keré, henter America lo bini pa „ miré, pa houré i den triunfo lo nan cogé „ den toer nos stad i coe entusiasmo toer „ nos puebel lo ricibié."

Es palabra di Mr. William a haci Maike bon i coe contentoe el tabata respondé: „ Mr. William, Dios doena koe na nos tera „ amor pa religion por trecé den coerazon „ di nos puebel, manera el ta haci cerca „ boso. Mara America di Sud por unié „ coe America di Nord pa defende dere„ choe di nos Papa-Rey."

„ Bravo", asina toer tabata grita, „ Bravo" i conforme nos toer tabata lamanta.

Tabatien 11 ora, nos tabata gusta di sosega un poco. Criar tabata bini, i den un momentoe nos ~~canapé chikitoe tabata troca na~~ un kooi, camina nos tabata bai droemi mas sosegar, koe den un barcoe di vapor. Es anoche mi a droemi basta bon. I mientra mi tabata den di sonjo, mi tabata boela coe nos Ferrocarril liger manera un pára den laria. ¿ Ki dia mi por a imaginá mi na Curaçao, koe tal cos por socede coe mi ?

Cerca 8 or di mainta, nos tabata jega na Buffalo, un stad koe tini 155.134 habitante, na banda di Oost di lagun *Erie*, camina *Niagara-river* ta coeminza. Un otro ferrocarril, un ordinario a bai coe nos foi aja pasando un brug di 800 pia, koe a costa 500.000 dollar, a hiba nos den poco minuut camina nos por mira caida famoso di awa. Nos no tabata mas na Estados Unidos di America, ma na Cánada. Niagara-Falls ta separa es dos tera grandi. Apena nos tabata mira i tende es caida famoso, koe toer a para ketoe sin moef nan curpa, sin papia ni un palabra mas. Mientra nos toer tabata den di admiracion, un homber di Cánada, coe cara bleek i wowo tristoe, tabata papia poco-poco i hizando su manoe na cieloe, palabra di *Charles Dickens*, koe mi ta doená bo manera mi ta corda nan: „ Mi cieloe, ki bista! „ Cada bez coe mi ta pasa riba es lugar„ aki, mi ta sinti noema ún sintimentoe: „ un sosiegoe admirabel i amabel. O no, „ aki nos no tien ni miedoe, ni spantoe. „ Na contrario, un sosiegoe di alma, koe „ mi no a conoce nunca, un serio santoe, „ un paz ketoe, un memoria contentoe na „ defuntoenan, pensamentoe calmoe i subli„ me riba mortoe i eternidad, riba sosiegoe „ infinitoe, i paz perpétuo, un sintimentoe „ falta poco di bienaventuranza eterna". Mees ora koe es homber-aí tabata manifesta coe es palabra su sintimentoe, nos tabata sinti toer nos curpa tembla, i tabata corda riba diluvio, riba Sinaí, ora Dios a doena bao di donder terribel su Mandamientoe, riba Huici final. Mi no kier bisa koe es homber tabata ganja su sintimentoe, ma coe esai, Cobi, bo ta mira, com un meescos por doena hende diferente sintimentoe.

Koe es caida ta famoso, Cobi, lo bo comprende si bo ta corda, koe aja ta bini huntoe toer awa di ocho lagun, koe huntoe tien un lugar diez mil bez mas grandi coe henter isla di Curaçao. Toer es awa ta hala coe stroom duroe na Niagara-Falls i ta cai foi un haltura di 120 i un hanchoera di 4000 pia unbé abao. Nan a bisá mi koe nan a conta, di ki manera Dios sa, koe cada minuut, ta cai 225 miilioen liter di awa, of, koe ta meescos un millioen boca di 225 liter. Nan a calcula, koe toer mákina na mundoe no tien tantoe forza koe es caida di Niagara.

Net dilanti es caida tien un otro brug, koe tien 1190 pia nos a pasé i nos tabata trobé na Estados Unidos di America. Aja nos tabata bai troca nos bistir den un hotel (koe tien hopi aja banda). Awor, Cobi, bo mester a mira nos den nos bistir nobo. Podese bo a mira algun bez un hende di Lapland riba un preutje. Net asina mi tabata bistir. Arriba mi floes ordinario mi tabatien un jas diki-diki, i na lugar di mi sombré un pettje diki, koe su dos banda tabata tapa bon mi orea, i su cabez mi frenta coe nauiesji, coe un paloe bon diki na man nos toer tabata drenta un boto chikitoe, i nos a pasa coené bao di caida mees. Awor podeser lo bo bisa: „ O, „ Ipi, com ta posibel koe bo ta risca sina „ bo curpa, bo bida? Bo no por moeri „ mees manera koe anja pasar, es homber „ loco, koe kier a landa aja?" No ta asina, Cobi, aja no tien ningun peligroe. Awa ta aja mas ketoe koe den hauf di Curaçao. Ta parce koe awa, despues di a cai foi un haltura asina ta sosega un poco, mester un poco tempoe pa drecha su mees curpa, un poco noema, pasobra no muchoe p'arriba el tien trobé un stroom duroe, koe ta causa un draai kolk terribel. Aja Webb kier a landa i pasa asina foi America na Cánada, doch ligé es pobercito tabatien duele.

Sin miedoe i sin peligroe nos por a sinta aja den un boto. Cobi, Cobi, ki frioe tabata aja bao di es caida famoso di awa, mi tabata tembla apesar mi panja diki, i for di es frioe, mi tabata papa muhar di spat di awa, asina koe tabata bon koe mi a bisti mi asina. Pa curiosidad mi a larga un Photograaf, koe semper ta aja presente, saca mi portret den es bistir, koe mi ta mandá bo coe es carta-aki.

(*E ta sigi*).

De aangekondigde publieke verkooping op den 9a. dezer is tot nader uitgesteld.

Curaçao, 6a. Juni 1884.

J. S. JOUBERT.

NOTICIA.

Mi ta pone na conocementoe di publiek en general, koe desdi awe pa adelanti mi ta pone mi coenucoe *Ascencion* como *Jachterrein*, esta, koe mi ta larga jaag coe bala den toer mondi, principalmente *Grote Kloof*, *Kleine Kloof*, *Midden Kloof* i na *Boca*, asina, koe mi no ta responsabel pa danjo koe por socede. Mi no ta permiti pa ningun hende pasa sin mi *órden* of di mi Factor na costa di *Ascencion*.

Curaçao, 5 April 1884.

L. NAMIAS.

KENNISGEVING.

De ondergeteekende brengt ter kennis van het Publiek, dat hij in vervolg zijne gronden, bekend onder den naam van *Plantage Ascension*, en wel voornamelijk *Groot*, *Kleine* en *Midden-Klooj* alsook de *Boca*, zal beschouwen als *Jachtgronden*, en die met schietgeweer zal laten bejagen: zoodat hij zich voor mogelijke schade en ongevallen niet verantwoordelijk kan stellen.

Tevens is het, van heden af, aan niemand geoorloofd, zonder verlof van den ondergeteekende of van diens *Factor*, de bekende *Costa* van *Ascension* te betreden, noch daarover zijnen weg te nemen.

Curaçao, den 5a April 1884.

L. NAMIAS.

"Impr. de la Libreria" de A. Bethencourt